

CARTA A L'ALCALDESSA ADA COLAU

LES DONES NO PODEM ESPERAR MES

La pandèmia del COVID-19 col·loca les persones, la societat en general i les seves institucions, en un escenari complex amb greus repercussions en tots els àmbits de la vida. Aquesta crisi sanitària, econòmica, social i democràtica posa en evidència el sistema capitalista, patriarcal i colonial que regeix el món, les nostres vides, cossos, subjectivitats, formes de producció i relacions. Opera de forma articulada i simultània. Per això, el seu impacte i efectes a escala mundial, perpetuen i augmenten les bretxes de desigualtat ja existents.

En el cas de les dones, la crisi impacta de manera diferenciada, en funció del gènere, classe, raça, situació administrativa, edat, diversitat funcional i sexe-genèrica. Estem parlant de violències estructurals que la pandèmia ha accentuat i que ha augmentat el nivell de vulnerabilitat en els col·lectius de dones. Aquest context mostra els efectes devastadors de les polítiques d'ajust i retallada de drets en el sistema sanitari, social i laboral.

En aquest sentit, **ens sumem a les Declaracions del Grup de treball de Violències Masclistes del Consell Nacional de Dones de Catalunya: "En la crisi del COVID19, visibilitzem la precarietat amb perspectiva de gènere" i del Comunicat del Consell Municipal d'Immigració de Barcelona enfront l'emergència per coronavirus COVID-19.**

Les entitats que formem part del Grup de Treball de Violències masclistes del Consell de Dones de Barcelona, i que redactem aquesta carta, som organitzacions feministes que treballem quotidianament amb dones diverses en contextos complexos. La nostra experiència professional en la prevenció, detecció, atenció i acompanyament a dones en situacions de violències masclistes ens permet afirmar el seu caràcter multidimensional. Si la intervenció no resol i no incideix per canviar i millorar les condicions de vida i garantir l'accés als drets de les dones, llavors estem invisibilitzant les altres violències que ens travessen.

També sabem que venim d'un dèficit estructural en les polítiques d'atenció social a les dones que aquesta crisi ha posat de manifest. Ja fa temps que assenyalem que els serveis d'atenció primària no estan preparats per detectar i atendre situacions de violències masclistes en tots els seus àmbits i que això afecta de manera significativa els drets de les dones. Sabem, a més a més, que **l'empobriment i l'augment de la vulnerabilitat de les dones té conseqüències directes en les violències masclistes, moltes vegades invisibles, que pateixen les dones que avui han d'enfrontar-se a cobrir les seves necessitats bàsiques i les de les seves famílies.**

Avui es fa més necessari que mai pensar en les polítiques públiques sobre violència masclista des de les arrels, entenent que moltes dones estan intentant sobreviure a aquesta crisi i que no farem veritable prevenció si no busquem les causes en la violència estructural i la desigualtat.

Les preocupacions de les Institucions per les dones que puguin estar vivint diferents formes de violències masclistes no connectarà amb les realitats que pateixen, sense comprendre primer que, moltes vegades, abans de pensar a trucar a un telèfon d'un servei especialitzat, intentaran cobrir les seves necessitats més bàsiques.

En el nostre treball quotidià observem un empitjorament gravíssim de les condicions i de la qualitat de vida de les dones. Moltes d'elles, assumeixen totes les responsabilitats de cures del seu entorn. Moltes han perdut la feina o han vist reduïda dràsticament la seva jornada laboral. Moltes són dones que treballen en l'economia submergida i han quedat al marge de totes les mesures preses en el marc dels drets laborals.

Per a les dones migrades la irregularitat administrativa agreuja la situació de risc, amb una restricció de drets i dificultat d'accés a un habitatge digne, a ajudes, subsidis i prestacions. A més, es veuen greument exposades a la violència i al racisme institucional.

Les dones sempre són el blanc de la criminalització per les seves accions i actituds. Se'n diu patriarcat. I les més castigades són a més les que estan precaritzades i racialitzades, les que mantenen economies de supervivència i són assenyaldes, multades i públicament estigmatitzades. Les dones migrants, aquelles que moltes vegades es dediquen a feines no regulades de l'economia submergida, o aquelles que solidàriament han decidit donar el seu temps per crear xarxes de suport i auxili a d'altres que han sofert multes i actes policials.

A nivell psicològic i emocional el confinament està afectant les dones, i les seves filles i fills a càrrec. Aquesta situació no només repercuteix de manera immediata, sinó també a curt i mitjà termini, manifestant-se amb símptomes d'ansietat, angoixa davant els deutes, insomni, sentiments de desesperança, frustració i incertesa, que han d'afrontar.

La diversitat de les dones és la norma i ha de tenir-se en compte. Dones grans, exposades a pèrdues pròximes, aïllament i precarietat; dones amb diversitats funcionals; dones a càrrec de famílies monomarentals o amb càrregues familiars als seus països d'origen; dones que exerceixen la prostitució i pateixen l'estigma social.

Som conscients dels esforços de l'Ajuntament de Barcelona i de la voluntat política per abordar aquests contextos de precarització social. No obstant això, també creiem fermament que és el nostre paper assenyalar que no és suficient -ni en quantitat ni en qualitat- ja que amb les propostes actuals moltes dones s'estan quedant pel camí.

Cal activar molts més recursos i fer-ho de manera que realment siguin un suport enfront de la violència econòmica que sofreixen avui les dones, arribant a totes elles, també a les que pateixen altres situacions de violències masclistes i, a més a més, arribant amb recursos que puguin realment reduir l'impacte d'aquesta violència estructural.

No es tracta de comptabilitzar la quantitat d'"ateses", si el que reben després és un tiquet per a un entrepà o una cadira en un menjador social, mentre no tenen efectiu ni per desplaçar-se, ni per comprar sabó i que acumulen deutes d'habitatge, subministraments i probablement alguna multa

dels cossos de seguretat. I això per a aquelles que han tingut més sort i han arribat a aquest sistema d'assistència precari i insuficient. Aquelles que han pogut aconseguir que els serveis socials les atengués, aquelles que compleixen amb els requisits de la burocràcia administrativa.

Reconeixem el treball de moltes tècniques i treballadores dels serveis d'atenció -tant d'aquells recursos específics a dones en situació de violència masclista, com dels més generalistes- però insistim: els seus esforços mai seran suficients sense tenir els recursos adequats, sense que tinguin el suport de decisions polítiques que han de prendre's a temps. Ara.

Els recursos d'atenció directa a les dones pateixen problemes històrics relacionats amb els models d'assistència que s'han desenvolupat durant anys a la Ciutat de Barcelona. Els serveis socials, que a més són un engranatge clau de la detecció i l'atenció a dones en diverses situacions de violències en el marc del Circuit d'Atenció a Violències Masclistes de la Ciutat de Barcelona, no solament no són l'excepció, sinó que són una mostra alarmant del mal funcionament del model actual. Ho hem assenyalat en reiterades oportunitats.

I malgrat reconèixer els esforços d'última hora, sabem que aquests serveis, no solament no tenen ni els recursos ni les eines per complir aquesta funció primordial de detecció de situacions de violències masclistes, sinó que tampoc avui dia cobreixen les necessitats socials de la població que habita a la nostra ciutat. Malgrat els reforços, els serveis socials estan col·lapsats.

Ha estat una decisió política centralitzar les ajudes des de serveis socials. Una decisió que ha deixat fora moltes dones, les més vulnerades en els seus drets. Aquesta decisió forma part de les dificultats per incorporar les polítiques de gènere a tota l'administració pública. Ara, urgeix que aquesta perspectiva s'incorpori als serveis públics.

Hem de manifestar la nostra preocupació davant les vivències de la violència estructural, no només durant el confinament i la pandèmia, sinó també en els mesos que seguiran a l'estat d'alarma. Hem de treballar des de les causes i no sobre els efectes per fugir de mesures paliatives que intensifiquin encara més la violència estructural. Probablement, quan l'epidèmia remeti, haurem d'afrontar amb decisió canvis profunds en els models d'atenció que permetin un abordatge des de paradigmes de defensa i garantia dels drets efectius de les dones.

Necessitem pensar conjuntament solucions, canviar les lògiques i col·laborar de manera més transparent. La nostra col·laboració sempre ha estat disponible, malgrat no ser sempre reconeguda i massa vegades molt mal recompensada.

Les solucions pertanyen a l'administració perquè és la seva responsabilitat. Les entitats seguim en primera línia, cuidant, acompanyant, sostenint. Encara que estiguem desgastades, esgotades -i tinguem algunes un futur econòmic precari i incert-, podeu comptar amb nosaltres. A canvi, us demanem respecte pel nostre treball i reconeixement real.

És absolutament imprescindible tenir respostes immediates, molt més ambicioses, que puguin incloure totes les dones, i en col·laboració estreta amb les entitats socials. Amb aquesta voluntat us fem arribar aquestes

MESURES MÍNIMES URGENTS:

És imprescindible canviar les lògiques i els requisits d'accés a l'atenció social bàsica per facilitar la rapidesa i l'eficiència de les respostes:

- **Prescindir de la sol·licitud d'empadronament com un requisit d'accés o d'una atenció diferenciada.** Tampoc importa si estan empadronades en un altre municipi. Si ara estan residint a Barcelona és responsabilitat del govern d'aquesta ciutat atendre-les en igualtat de condicions.
- **Facilitar empadronaments automàtics, ja sigui gestionats pels propis recursos d'atenció o per les entitats socials,** de manera telemàtica i amb resultats immediats. Empadronar la ciutadania és una obligació dels ajuntaments i ara ha d'executar-se amb la màxima rapidesa.
- **Facilitar l'atenció en qualsevol centre d'atenció social o a la ciutadania, sense requisits de "centres de referència".** Les dones han de ser ateses en el recurs que tinguin més pròxim ara, sense altres exigències. És responsabilitat de l'administració la centralització de dades i la seva pròpia organització interna.
- **Evitar al màxim la burocràcia administrativa per a la sol·licitud d'ajuda.** No és moment de demanar informes socials, ni de requerir documentació més enllà de la mínima necessària.
- **Maximitzar la coordinació entre serveis,** evitant de manera rotunda que les dones hagin d'esperar la comunicació entre diferents serveis o dirigir-se a diferents recursos municipals.
- **Evitar lògiques assistencialistes basades en idees de contraprestació** per assolir d'una vegada una perspectiva de drets de les dones que posin la vida en el centre.

És imprescindible i urgent ampliar els recursos disponibles i la qualitat d'atenció:

- **Millorar els criteris d'atenció, de coordinació interinstitucional i la transparència** amb les entitats.
- **Millorar la qualitat de les respostes.** No es tracta tant de quantificar, com d'atendre i validar les demandes de les dones amb eficàcia.
- **Establir criteris de necessitat amb una major profunditat.** No té sentit dividir les ajudes disponibles entre majors o menors de 65, o entre dones que són mares o que no ho són. És

una mirada pobra que no té en compte els contextos complexos de les dones, entre elles les diverses situacions de violència i de precarietat.

- **Implementar de forma immediata moltes més ajudes directes per a alimentació i articles de primera necessitat perquè arribin a la totalitat de les dones que les demandin. L'esforç actual és molt, però és clarament insuficient.** Les solucions no poden basar-se, com fins ara, en què algunes dones acudeixin a menjadors socials o al fet que rebin tiquets per a entrepans.
- **Aclarir i informar sobre quins ajuts estan disponibles, de manera coherent i transparent, permetent a les dones conèixer per endavant els seus drets** per rebre aquests ajuts i els terminis previstos per rebre'ls.
- **Destinar partides econòmiques de suport a l'habitatge, ja sigui per al pagament de lloguers, habitacions o habitatges protegits.** Cal que els processos administratius no siguin un obstacle per accedir als recursos.
- **Ampliar l'abast dels bancs d'aliments, avui dia col·lapsats, i donar suport immediat als projectes de solidaritat comunitària** que s'estan duent a terme.
- **Assumir de manera directa el pagament de subministraments dels habitatges.** Sense excuses. La precarització també radica a permetre l'endeutament de les famílies. És necessari evitar processos de violència econòmica que s'allarguin en el temps amb mesures paliatives temporals.
- **Reforçar -si cal, encara més- els recursos humans dels diferents serveis, d'aquells d'atenció social bàsica i d'atenció especialitzada en violències masclistes,** ampliant la quantitat de professionals per evitar de manera dràstica les llistes d'espera i garantir la qualitat de l'atenció.
- **Reforçar els circuits d'atenció directa, a través de la coordinació estreta amb les entitats, per a aquells col·lectius de dones que no arriben -ni arribaran- a uns serveis socials ja desbordats.** Aquesta coordinació també implica el reconeixement del treball i de la capacitat de les professionals de les entitats per gestionar de manera directa ajudes urgents.

És imprescindible millorar l'eficàcia del Circuit Barcelona contra la Violència Masclista.

- **Desplegar de manera efectiva, des de Serveis Socials a tot el territori de Barcelona, els drets als ajuts i recursos a les dones en situacions de VM** per a la seva recuperació: ajuts econòmics, d'habitatge, en l'àmbit laboral i formatiu, drets de les dones migrades en situació administrativa irregular i tots aquells drets recollits per garantir l'atenció, recuperació i reparació integral.

- Activar un **protocol** dins de Serveis Socials que **faciliti l'acreditació de les situacions de violència masclista**. **Donar suport i capacitar les i els professionals** que formen part del circuit d'atenció a la violència masclista.
- **Ampliar els equips d'atenció a la violència masclista**, per tal d'evitar les llistes d'espera, ja existents, que ja comencen a augmentar, i que es preveu que s'incrementaran encara més.
- **Facilitar espais d'habitatge adaptats** a les necessitats de les dones i les filles i fills, amb les condicions de protecció i confortabilitat necessàries.
- **Acompanyar i fer seguiment i suport a les dones**, per part de les seves professionals de referència, **en les situacions de crisi i sortida de domicili**.
- **Assegurar les accions encaminades a la prevenció, sensibilització, informació, formació i recerca**, per tal d'aconseguir la eradicació d'aquestes violències.

És imprescindible eradicar tota forma de violència institucional i de revictimització, evitant tota pràctica de criminalització, discriminació i racisme.

- **Evitar tota forma de criminalització de les decisions de les dones en aquests contextos de crisi social i econòmica**. A més, les dones més castigades per aquesta criminalització són aquelles que es troben més precaritzades, racialitzades i/o en situació administrativa irregular.
- **Evitar advertiments o sancions policials a les dones que es desplacen per fer treballs no regulats** (pels quals no poden mostrar comprovants) de l'economia submergida.
- **Evitar persecucions de tota activitat d'acció comunitària, de qui dedica solidàriament el seu temps i esforç per crear xarxes de suport mutu**. Sabem que a algunes dones se'ls ha posat multes i actes en aquestes circumstàncies i és inexcusable.
- **Evitar els controls d'estrangeria, amb instruccions clares als cossos policials per no requerir la situació administrativa en cap cas**. Les dones migrants no poden témer desplaçar-se enfront de l'amenaça de la violència institucional.
- **Evitar per part dels cossos policials exigir explicacions a dones que necessitin momentàniament abandonar el seu domicili**. Les situacions de descompressió de situacions de tensió poden ser estratègies d'autoprotecció per a aquelles que sofreixen situacions de violència de gènere.
- **Proporcionar missatges clars als cossos policials i al personal de seguretat, ja que és inacceptable qualsevol requeriment basat en perfils racials, de classe o de gènere**.

→ Evitar qualsevol actitud policial d'intimidació cap a les dones amb mesures concretes.

És imprescindible millorar la coordinació i la transparència amb les entitats.

→ **Proporcionar suport a les entitats que són a diferents barris de la ciutat realitzant atenció de primera línia. Des de cada districte s'ha de reforçar el coneixement i la col·laboració amb cadascuna d'aquestes entitats per brindar-los suport i tota la cooperació que necessitin.**

→ **Implementar suports econòmics -reconeixent la seva funció essencial- per sostenir projectes i programes d'atenció directa a dones.**

→ Millorar la informació i els circuits de derivació en tots dos sentits.

GTVM - Consell de Dones de Barcelona - Abril de 2020